

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Yritys tarvitsee rekryointipalveluita usein siinä vaiheessa, kun yritys kasvaa, kehittyy ja kenties investoi. Tällä hetkellä palvelukokonaisuus ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa toimii luontevasti mm. yhteisen Kasvu-CRM:n avulla. Miten jatkossa varmistetaan se, että asiakas ohjataan työvoimaviranomaisen toimesta ELY-keskuksen yritystoiminnan kehittämispalveluiden ja rahoituspalveluiden pariin sekä Team Finland-palvelupolulle? Miten tieto siirtyy jatkossa, jotta asiakkaan ei tarvitse kertoa samoja asioita moneen kertaan? Team Finland -yhteistyön jatkaminen ei tule esitysluonnoksesta esille.

Esitysluonnoksen mukaan yritysten tulisi yhteistoimintalain mukaan tehdä työvoimaviranomaiselle ilmoitus mainitussa laissa tarkoitettujen muutosneuvottelujen aloittamisesta samaan tapaan kuin ilmoitus tehdään nykyisin TE-toimistolle. Esityksessä ei ole huomioitu sitä, että jatkossa yritys joutuu kertomaan tiedon usealle eri viranomaiselle, koska yhteinen asiakashallintajärjestelmä puuttuu. Esimerkiksi yt-menettelyjen tiedonanto menisi vain työvoimaviranomaiselle, ei ELY-keskukselle tai muille TF-toimijoille.

Esitysluonnoksessa KEHA-keskuksen tehtäväksi säädetään hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Mielestämme ei ole kannatettavaa, että palveluiden järjestäminen pirstaloituu eri tahoille.

Harkintaa vaativien työttömyysturvatehtävien säilyminen nykyistä vastaavasti valtakunnallisesti keskitettynä on kannatettavaa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Uudistuksen työllisyysvaikutuksen ennakoitavana olevan 7 000–10 000 työllistä vuoden 2029 tasolla. On erittäin vaikeaa arvioida muutoksen suuruutta näin pitkällä aikavälillä. Myöskin vaikuttavuuden mittaaminen uudistuksen jälkeen on haastavaa, sillä ei voida tietää tarkalleen, mikä on uudistuksen vaikutus työllisyysmuutokseen, millaisia tuloksia nykyinen palvelujärjestelmä olisi saanut aikaan ja mikä on talouskehityksen sekä muiden uudistusten vaikutus.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Kannatamme esitettyä työttömyysturvatehtävien keskittämistä KEHA-keskukseen esitysluonnoksessa esitettyjen perusteluiden mukaisesti eli koska KEHA-keskus on esitetysti kytköksissä puhelinneuvontaan ja sen yhteydessä annettaviin lausuntoihin sekä lausuntojen korjauksiin.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Esitys sisältää runsaasti asetuksenantovaltuuksia, joiden sisältö on erityisesti uusissa valtuuksissa osin hahmottomatonta. Tämän vuoksi on vaikea ottaa kantaa niiden tarpeellisuuteen ja merkitykseen. Osa asetuksenantovaltuuksista siirtyy lähes sellaisenaan, osa on välttämättömiä. Ymmärrettävästi lainsäädäntöä on tarve tarkentaa asetuksilla, mutta niiden runsas määrä lisää lainsäädännön monimutkaisuutta ja vaikeuttaa haltuunottoa.

Tähän saakka lain tulkintaohjeita ja -tarkennuksia on saatu TEM:stä (soveltamisohje) sekä ELY:jen ja TE-toimistojen oikeudellisesta yksiköstä (UUD ELY). Mikäli soveltamisohjetta ei jatkossa laadita, miten taataan riittävän yhtenäinen lain tulkinta ja turvataan asiakaspalvelutyötä tekeville riittävä ohjeistus ja osaaminen? Riskinä on, että jokaisella työvoimaviranomaisella on oma soveltamisohje ja asiakkaiden tasavertainen kohtelu vaarantuu.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Lakiehdotukseen sisältyy työvoimaviranomaisten kanssa säännöllisesti käytävät alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut. Keskusteluiden luonne ja toimintatapa jäävät esityksessä epäselväksi. Kuinka usein keskusteluita on suunniteltu käytävän? Esimerkiksi kerran vuodessa käytävät keskustelut voivat jäädä liian yleisluontoiseksi ja niiden vaikutukset näkyvät hitaasti. Miten keskustelujen sisältö määritellään?

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys*:

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Olisi toivottavaa, että laki nykyaikaistettaisiin rakenteen osalta ja §-numerointi olisi juokseva, ei lukukohtainen.

4.3 § "Työnhakijan palveluprosessi edellyttäisi osin lakisääteisesti henkilökohtaista työvoimaviranomaisessa paikan päällä tapahtuvaa asiointia." Digitalisoituvassa maailmassa paikan päällä tapahtuva asiointi ei ole mielestämme kaikissa tapauksissa tarpeellista. Riittäisikö, että henkilökohtaiseen paikan päällä tapahtuvaan asiointiin pitäisi tarjota mahdollisuus, mikäli se on tarpeellista?

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

4 §: Kunnilla on ilmoitusvelvollisuus työ- ja elinkeinoministeriölle. Epäselväksi jää, miten ELY-keskukset puolestaan saavat tiedon työllisyysalueista.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Työvoimapaalveluiden vaikuttavuutta mitattaessa tulee keskittyä niiden työllistävyyteen eri ajankohtina palvelun päättymisen jälkeen. Tällä hetkellä tarkastellaan lähinnä, miten suuri osa palvelun päättäneistä on työttömänä kolme kuukautta palvelun päättymisen jälkeen. Määrällisten tavoitteiden lisäksi tulisi huomioida laadulliset tavoitteet, joiden toteutumista ei ole yleensä mahdollista tilastojen avulla seurata. Tulevatko asiakaspalautekyselyt jatkumaan ja mikäli tulevat, mikä taho niiden toteuttamisesta jatkossa vastaa?

Neuvottelumenettelyn suunniteltu käynnistäminen vasta sitten, kun kyky järjestää työvoimapaalveluja olisi merkittävästi heikentynyt kahden peräkkäisen vuoden aikana, on liian myöhäistä asiakkaan näkökulmasta. Tilanteen korjaantuminen vie aikaa ja koko sen ajan sekä sitä edeltäneen kahden vuoden ajan asiakkaat eivät saisi yhdenvertaisesti heille kuuluvia palveluita. Tilanteeseen tulisi voida puuttua aiemmin, esimerkiksi alueellisissa yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa pitäisi voida asettaa korjaustavoitteita aikatauluineen. Määräajat valtioneuvoston puuttamiseen ovat liian pitkät myös niissä tilanteissa, kun kunta jää työllisyysalueen ulkopuolelle. Silloinkin riskinä on palvelujen saatavuuden heikkeneminen ja sitä kautta kansalaisten yhdenvertaisuuden vaarantuminen, joka voi jatkua ja heikentyä monta vuotta ennen kuin siihen puututaan.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapaalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

Näkemyksenne:

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Koulutuskokeilun enimmäiskeston poistaminen, työkokeilun enimmäiskeston lyhentäminen sekä luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen sisällyttäminen omaehtoiisiin opintoihin ovat kaikki kannatettavia muutoksia. Valmennusten enimmäiskeston poistamiselle ei mielestämme ole tarvetta, sillä nykyisten

valmennusten enimmäiskestot ovat osoittautuneet käytännössä toimiviksi ja edesauttaneet osaltaan nopeampia siirtymiä työelämään.

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Työvoimakoulutuksissa yhteistyö eri työelämän toimijoiden kanssa on tärkeää, jotta kyetään vastaamaan osaavan työvoiman saatavuuteen ja työelämän tarpeisiin vrt. työelämälähtöisyys. Kuinka tämä turvataan jatkossa, kun työvoimapalvelut painottuvat esitysluonnoksen perusteella vahvasti henkilöasiakkaiden palveluun ja työelämäkytkentä jää siten puutteelliseksi?

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Esitysluonnoksen mukaan valtio tarjoaisi asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden työvoimaviranomaisten käyttöön, mutta työvoimaviranomaiset voisivat päättää, käyttävätkö ne valtion tarjoamaa järjestelmäkokonaisuutta vai muuta itse hankkimaansa asiakastietojärjestelmää. Mikäli työvoimaviranomaisilla olisi erilaisia asiakastietojärjestelmiä käytössään, tulisi se aiheuttamaan huomattavia tiedonsiirron haasteita esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa asiakas muuttaa toiselle työllisyysalueelle tai päättää muutoin siirtyä asioimaan toisella työllisyysalueella. Eri asiakastietojärjestelmät voivat olla ongelmallisia myös niissä tilanteissa, joissa yhteishankintakoulutus toteutetaan jollakin työllisyysalueella ja siihen hakeutuu opiskelijoita toiselta työllisyysalueelta?

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

Kainuun ELY-keskuksen huomioidut esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

1 § Työvoimaviranomaisen tehtävät muutosturvan toteuttamiseksi: Tehtävät vastaavat nykyistä JTYPL sääntelyä. Työvoimaviranomaisilla on yhteistyövelvoite tilanteissa, joissa työnantajan yhteistoimintaneuvottelut kohdistuvat eri työvoimaviranomaisten toimialueelle. Kaikissa työvoimaviranomaisissa tulisi olla nimettynä muutosturvaan erikoistuneita asiantuntijoita, joiden tulisi tehdä yhteistyötä keskenään, tarvittaessa koko maan laajuisesti.

Valtakunnallinen ja alueiden välinen yhteistyö on tämän palvelun osalta erittäin tärkeää ja ehdoton edellytys toiminnalle. Se edellyttää myös aktiivista yhteistyötä alueen sisällä muiden yrityskehittäjien kanssa ja yrityspalveluiden/-rahoituksen laajaa tuntemusta. Kuka tulee jatkossa vastaamaan valtakunnallisen verkoston kokoamisesta, ylläpitämisestä ja tietojen vaihtamisesta?

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Kainuun ELY-keskuksen huomiot esitysluonnoksesta on tuotu pääosin esille ELY-keskusten yhteisessä lausunnossa. Yhteistä lausuntoa täydentäen kommentoimme seuraavaa:

Miten jatkuvaa oppimista edistetään jatkossa tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti - miten osaamisen kehittämisen mahdollisuudet varmistetaan suunnitellussa muutoksessa myös pienien kuntien asiakkaille? Opinnollistamistamisen kehittäminen työllisyydenhoidon yhdeksi palveluksi toisi mahdollisuuksia kehittää vaikeammassa työmarkkinatilanteessa olevien asiakkaiden osaamista omassa kotikunnassa.

Ristioja Anne
Kainuun ELY

Kyllönen Anna-Elina
Kainuun ELY